

A százéves Russwurm-cukrászda

Irta: NÁDAI PÁL

Egy darabja annak a régi Pestnek, helyesebben Pest-Budának, mely a húszéves biedermeier-rajongás óta annyira divatban van. És minden évtizedben felfedezik egypárszor. Felfedezték a kiegyezés utáni időben, amikor államférfiak és udvarhölgyek jártak oda uzsonnázni. Felfedezték a Halászbástya felépítése után, mikor holtigtartó hűségeskük csattantak el benne pesti fiatalok részéről. Felfedezték a Jettehen Gebert című első német biedermeier-regény megjelenése után a bútorsmokkok. De a Russwurm-cukrászda ki nem mozdult az ő flegmájából. Nem lett belőle sem reklámüzem, sem illatos találkahely, amivé Pesten fejlődött volna. Nem lett belőle olesó giccs sem cukrozott hangulatok részére, amivé Bécsben emelte volna a zsurnalizmus. Hanem megmaradt a maga egyszerű csöndességében ott a Szentháromság-utcában, közel az előljárósági épülethez, és annak is a legszebb részéhez, a balkonjához, ehhez a bájos ódon fecskefészekhez. Megmaradt a jó kuglófok, a kedves marcipánok, a cukorsütemények és öreg elárúsítónók kis boltjának. Megmaradt a családi tisztességszerű erejénél fogva és megmaradt, mert...

Mert átlag minden hónapban egyszer szépen végigkenik előbb olajos ruhával, azután száraz posztóval az egész berendezést. Istenem, ez a cseresznyefa-üvegszekrény az ő mahagoniberakásával, ez a hullámshátú kanapé az ő ripszhuzatáival, ezek a hajlíttott lábú asztalkák és a két oszloppal ékes órafal az aranyozott napsugaras órával: talán nem is olyan különös remekművek. A szegény budai biedermeier-asztalos — állítólag Krautscherer volt a neve — bizony több szeretetet vitt a munkájába, mint szerkezeti és anyagi szépséget. Kellemes formák, kecses lábak, ildomos berakások, de kevés biztonság és tartás. Szó sincs róla, hogy abban a korban jobb bútort is ne csináltak volna Pest-Budán. Az első pesti gőzmalom Széchenyi István-féle elnöki szobája és a nagy Steindl minden egyéb bútora ehhez képest monumentális. S hogy a napoleoni háborúk után, sőt még a pesti (Kossuth-féle) iparmű-mozgalom idején is micsoda szekretéretet s almáriomokat dolgoztak remekbe a pesti asztalosok, azt sokszor láttuk. (Legutóbb: az Ernszt-gyűjtemény kiállításán az Iparművészeti Múzeumban.) Hanem: az az olajos rongy s gyengéd simogatás, a bútort megszemélyesítő családi szeretet, — ez a vonzó eredetisége a cukrászdának ma már sehohsem él és lélezkedik előttünk. Mi ezekhez képest a sok látható kis csecsebecse az üvegszekrényben? A pólyásbabák, a viaszból való jegyepárok, az Erzsébet királyné miniatűr rózsacsokra (manzsettával) a falakon szerteszét. Csupa emlék, fakó és anyagtalan műtyürke.

Hanem a havonta megújuló ápolás, a családi becsület öreges és féltékeny konzerválása annak élő jelképében, a bútortan: ez ad százéves acélvázat az omlandó anyagnak. Valaha bizonyosan be fog kerülni a múzeumba. Talán az Iparművészeti: a kőszegi patika, vagy a sümegei könyvtárszoba mellé. Vagy a fővárosiba: az öreg spinétek és a Lyka-féle viganók múmiviágába. De akkor hideg, csodált, számmal és patinával ellátott ereklye lesz belőle. S azért kell ma megnézni, mert még él. Mert kávé és dióstortát esznek benne, mert a multat és a jövőt kötik össze benne a pamuthorgolások és az aranyozott empíresasok közt, mert dédelgetik, mint a családtagot, mert... olajos ruhával cirógatják minden hónapban.